

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА

МАТЕРІАЛИ

VI МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

11 – 13 жовтня 2018 р.

ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ

РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА

ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

м.Одеса

УДК: 338.43:316.502(477)

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку ХХІ століття. Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції 11-13 жовтня 2018 р. Одеса: Одеська національна академія харчових технологій, 2018. – 327 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку ХХІ століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Науковий редактор Каламан О.Б. – директор ННПЕіМ ім.Г.Е.Вейнштейна ОНАХТ

Редакційна колегія:

Агеева І.М. - к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. - д.е.н., доц., Купріна Н.М. - к.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. - д.е.н., проф., Павлов О.І. - д.е.н., проф., Рогатіна Л.П. - к.с.н., доц., Савенко І.І. - д.е.н., проф.

Рекомендовано до видання Вченою Радою Одеської національної академії харчових технологій протоколом № 2 від 02.10.2018 р.

Матеріали додаються за оригіналами рукопису

Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та сутність наданих матеріалів

Важливим інструментом розвитку малого підприємництва є сприяння розвитку інноваційного підприємництва. Розвиток інноваційного підприємництва є одним з важливих конкурентних переваг країн ЄС.

Література

1. Розпорядження КМУ від 10 травня 2018 р. № 292-р "Деякі питання реалізації Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року".
2. Зосименко Т. І. Роль малого підприємництва у соціально-економічному розвитку країни. [Електронний ресурс] / Т. І. Зосименко // Ефективна економіка. № 10, 2017. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/>
3. Ляпін Д. В. Основні моделі розвитку малого підприємництва в Україні / Д. В. Ляпін // Стратегічні пріоритети. – 2016. – № 20. – С. 90–95.
4. Попело О. В., Мале підприємництво як джерело економічного розвитку у високорозвинених країнах / О. В. Попело // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. – 2014. – № 3 (75). – С. 122-134

ЕКОНОМІЧНА ОСНОВА ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ ІНТЕГРОВАНИХ ТРАНСПОРТНИХ ПІДСИСТЕМ ВАНТАЖНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

Шевченко І. В., старший викладач кафедри управління бізнесом
Одеська національна академія харчових технологій

Вступ. Ефективний збалансований розвиток інтегрованих транспортних підсистем вантажних перевезень є необхідною умовою сталого функціонування всіх галузей економіки, збереження статусу України як транзитної держави, сприяє її соціальному і економічному зростанню, економічній безпеці та обороноздатності. Комплексний підхід до розвитку транспортної системи України чітко вказує на пріоритетне значення інтегрованих транспортних підсистем, тому що забезпечити доставку вантажів тільки одним видом транспорту практично неможливо, особливо що стосується міжнародних перевезень. В сучасних, динамічно змінюючихся умовах транспортна галузь, не завжди виявляється готовою до нових викликів зовнішнього середовища, що періодично дестабілізує ситуацію на ринку транспортних послуг. Саме тому виникає необхідність створення певного механізму економічних та організаційних відносин, що забезпечував би адекватну, своєчасну та гнучку реакцію на зміни у зовнішньому середовищі, адаптацію до них транспортних підприємств.

Важливо проаналізувати, які тенденції розвитку транспорту прогнозуються світовим співтовариством, для прискорення соціального і економічного розвитку транспортної галузі. Безсумнівно, існує стійкий зв'язок між зростанням економіки та розвитком транспортної системи. Тому проблема економічно збалансованого розвитку транспортних підсистем є однією з актуальних.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останній час спостерігається збільшення кількості наукових праць щодо сучасного стану транспорту, його проблем та напрямів поліпшення існуючої ситуації. Зокрема, проблеми реформування транспорту та тенденції його розвитку досліджувалися М.Т. Примачовим, Ю. М. Цветовим, Л. О. Поздняковою, О. Г. Дейнекою та ін. У

науковій літературі є безліч підходів до визначення змісту понять «сталій» і «збалансований» розвиток [1], які відрізняються перш за все відсутністю єдності поглядів на роль та взаємодію економічних, екологічних, соціальних та інших факторів розвитку у сучасних умовах.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Принципи, чинники та механізми реалізації концепції збалансованого розвитку економічної системи глибоко та послідовно вивчені та узагальнені у науковій літературі. Проте відсутність єдиних підходів щодо трактування змісту даного поняття та необхідність врахування специфіки розвитку інтегрованих транспортних підсистем вантажних перевезень визначають необхідність додаткових досліджень.

Формулювання цілей дослідження (постановка завдання). Метою роботи є формування сукупності науково-методичних положень щодо визначення змісту, специфіки і складових ефективно реалізації збалансованого розвитку інтегрованих транспортних підсистем вантажних перевезень.

Виклад основного матеріалу дослідження. В сучасних умовах формування техногенної цивілізації, а також загострення економічних, екологічних та соціальних проблем постає питання забезпечення збалансованого розвитку транспортних підсистем перевезень вантажів. Поняття «збалансованого розвитку» найчастіше ґрунтується на органічному зв'язку соціально-економічного розвитку суспільства з проблемами довкілля, екологічним розвитком. Міжнародною комісією з довкілля та розвитку ООН в 1987 році у доповіді «Наше спільне майбутнє» («Our common future») було вперше точно визначено поняття збалансованого розвитку, що трактується як розвиток, за якого нинішні покоління задовольняють свої потреби, при цьому не ставлячи під загрозу можливість задовольняти потреби майбутніх поколінь [2]. Серед характерних ознак збалансованого розвитку інтегрованих транспортних підсистем можна виділити наступні: - в його основу закладено довгострокове економічне зростання, яке ґрунтується на раціональному й екологічно безпечному господарюванні та високоефективному використанні природних ресурсів; - забезпечує задоволення зростаючих матеріальних і духовних потреб, а також позитивні зміни щодо соціальних стандартів рівня життя, освіти, культури, охорони здоров'я; - передбачає формування людського потенціалу, зростання якісних і кількісних характеристик людського розвитку; - передбачає всебічне узгодження приватних та суспільних інтересів; - забезпечує відтворення і примноження якості довкілля та природно-ресурсного потенціалу, поліпшення якості життя сучасного та майбутнього поколінь. Таким чином, забезпечення збалансованого розвитку транспортних підсистем передбачає створення в поточному періоді та на перспективу умов для життєдіяльності населення, функціонування транспортних та обслуговуючих вантажні перевезення підприємств та екологічної безпеки.

Загалом, збалансований розвиток інтегрованих транспортних підсистем повинен забезпечувати економічне зростання транспортних підприємств і регіонів, яке орієнтоване на оптимальне задоволення соціальних потреб суспільства, забезпечення достатньої якості життя, раціональне використання

природних ресурсів, безпеки перевезень вантажів і збереження довкілля. Серед основних складових збалансованого розвитку інтегрованих транспортних підсистем можливим є виділення: - економічної складової, яка передбачає довгострокове розширене відтворення та науково-технічний прогрес, на фоні забезпечення та збереження екологічних ресурсів; - соціальної складової, яка передбачає досягнення стабільності в соціальній сфері, зменшення соціального напруження, яке виникає в процесі економічного розвитку; - політичної складової, яка полягає у забезпеченні політичної стабільності за широкої участі громадськості у прийнятті важливих рішень; - міжнародної складової, яка формується за рахунок стабілізації ситуації на міжнародних фінансових та ресурсних ринках, розвитку торговельних та фінансових взаємозв'язків на взаємовигідній основі. Критерії збалансованого розвитку інтегрованих транспортних підсистем – це параметри, які дозволяють оцінити розвиток цих систем як єдиного комплексу та можливість динамічного їх розвитку в майбутньому періоді. Вони, з одного боку, створюють можливість оцінки поточної ситуації, з іншого – дозволяють відчувати тенденції або явища, які наразі неможливо виявити. З врахуванням вже виділених елементів розвитку економічної системи можна виділити економічні критерії, які визначають довгострокову позитивну динаміку змін кількісного та якісного стану системи [3]. В їх структурі можна виділити дві групи критеріїв, які: - характеризують стан економічної системи країни (галузі) в цілому та визначають її місце в світовій економіці: динаміка валового внутрішнього продукту; обсяг промислового виробництва та частка доданої вартості за галузями економіки, і, зокрема, транспортної галузі в сфері вантажних перевезень; грошові агрегати; обсяг золотовалютних резервів; динаміка середнього рівня цін (дефлятора ВВП, індексу споживчих цін, індексу промислових цін); стан державного бюджету, платіжного балансу тощо; - дозволяють спрогнозувати тенденції подальшого економічного розвитку: ємкість виробництва; запаси виготовлених товарів та напівфабрикатів на складах; вартість одиниці виготовленої продукції; витрати на будівництво та кількість проданих будинків, які побудовано раніше; обсяг та динаміка транспортних витрат, споживчого кредиту тощо. Виявлення тенденцій та динаміки запропонованих економічних критеріїв забезпечує можливість своєчасного виявлення негативних аспектів розвитку транспортних підсистем вантажних перевезень та пропонування можливих шляхів поліпшення господарського механізму, нормалізації транспортних витрат, оптимізації прямих та нетранспортних прибутків транспортних підприємств – учасників інтегрованих транспортних підсистем, розвитку економічності потенціалу транспортної галузі. У результаті проведеного дослідження змісту поняття «збалансований розвиток економічної системи» його можна визначити, як динамічну зміну широкого спектру параметрів розвитку економічної системи, переважаюча роль серед яких належить сукупності економічних параметрів та критеріїв. Основу збалансованого розвитку становить такий господарський механізм, який забезпечує формування необхідної матеріальної бази для поліпшення всіх вищеназваних параметрів, забезпечує динамічний розвиток людських ресурсів та збереження навколишнього середовища. Серед основних передумов

збалансованого економічного розвитку можна виділити наступні: - факторно-економічні – переважання в структурі факторів економічного розвитку тих, що поліпшують якість продуктивних сил, а саме: науково-технічного прогресу, інвестицій в основний та людський капітал, інновацій; - структурно-економічні – переважаючий розвиток наукомістких галузей, які забезпечують високий рівень доданої вартості; - соціально-економічні – забезпечення справедливого розподілу національного доходу, зменшення рівня диференціації доходів, поліпшення якісних характеристик рівня життя населення країни та розвитку людського потенціалу.

Дослідження основних теоретичних поглядів щодо визначення сутності, джерел та чинників збалансованого економічного розвитку доводить, що: збалансований економічний розвиток є результатом трансформації всіх елементів і компонентів транспортних підсистем вантажоперевезень, тобто – це якісні зміни транспортної галузі та умов її функціонування, які позначаються на всіх без винятку сторонах життя економіки, кожного суб'єкту та суспільства загалом. Як основа збалансованого економічного розвитку виступають темпи, напрям та тип розвитку національної економіки в попередні періоди (досягнутий рівень розвитку, структура та механізм функціонування, характеристика середовища та тип зв'язків з нею, потенціал національної економіки тощо). Таким чином, економічний розвиток відбувається з врахуванням попереднього стану і є специфічним (особливим) для кожної конкретної національної економіки. Серед чинників збалансованого економічного розвитку можна виділити такі: - зміна кількісних та якісних характеристик продуктивних сил національної економіки; зміна технології їх споживання; - зміни в реальному секторі економіки, спричинені зміною структури або величини сукупного попиту; - зміни в інституційному середовищі; - психологічні настрої та сприйняття економічними суб'єктами поточної економічної ситуації та можливих варіантів подальшого розвитку; - стимулювання інноваційно-інвестиційних процесів, наслідком яких є оптимізація структури економіки країни; - ефективність і результативність впливу держави на темпи та якісні характеристики економічного розвитку шляхом застосування певних інструментів державного впливу.

Висновки. Проведене дослідження дозволило уточнити зміст та визначити критерії таких понять, як «збалансований розвиток інтегрованих транспортних підсистем» та «збалансований економічний розвиток». Збалансований розвиток інтегрованих транспортних підсистем, на нашу думку, характеризується більш широким обсягом поняття і визначає стабільний, узгоджений, довготривалий розвиток транспортної системи країни на основі зростання її соціально-еколого-економічної ефективності для забезпечення потреб нинішнього покоління та можливостей майбутніх поколінь задовольняти свої потреби.

Література

1. Голубець М. А. Розвиток «сталий» чи «збалансований»? / М. А. Голубець // Український географічний журнал. — 2006. — № 2. — С. 66-69.
2. Our Common Future // World Commission on Environment and Development. — Режим доступу: <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf>.
3. Ерохина Е. А. Теория экономического развития: системно-синергетический поход / Ерохина Е. А. — Режим доступу: <http://www.orel.rsl.ru/nettext/economic/erohina/index.html/>.

81.	КУЛЬТУРНА СХОЖІСТЬ МІЖ ПОЛЬЩЕЮ ТА УКРАІНОЮ ЯК ПЕРСПЕКТИВА РОЗВИТКУ СПІВРОБІТНИЦТВА Прокопенко О.В., д.е.н., професор, Академія техніко-гуманітарна, м. Бельсько-Бялей, Польща, Криворучко Л.Б., к.е.н., ТОВ «Центр технологічних ініціатив», м. Суми, Україна	206
82.	ОПЫТ ОЦЕНКИ ПРИОРИТЕТОВ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УСЛУГ В ВУЗАХ СЕРБИИ И УКРАИНЫ Dubravka Škunca, "Union - Nikola Tesla" Университет, г. Белград, Сербия Zoran Sekerevac. "Union - Nikola Tesla" Университет, г. Белград, Сербия Olena Golubyonkova, ОНАХТ, г. Одесса, Украина Walery Okulicz-Kozaryn, Педагогический университет, г. Краков, Польша	207
83.	ОЦІНКА ВПЛИВУ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ Маркова Т.Д., к.е.н., доцент, Пчелянська Г.Б., ст.викладач ОНАХТ	210
84.	ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ ТАНЦЮВАЛЬНИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ Басюркіна Н.Й., д.е.н., доцент, завідувача кафедри, Салькова І. Ю., магістрант, ОНАХТ, м. Одеса	213
85.	ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ Ступницька Т.М., к.е.н., доцент, Приймак В.О., магістрант ОНАХТ	215
86.	ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ Свістун Т.В., к.е.н., доцент, Євтюхова І.В., магістрант ОНАХТ, м. Одеса	217
87.	ЕКОНОМІЧНА ОСНОВА ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ ІНТЕГРОВАНІХ ТРАНСПОРТНИХ ПІДСИСТЕМ ВАНТАЖНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ Шевченко І. В., старший викладач ОНАХТ, м. Одеса	220
88.	СУЧАСНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ Купріна Н.М., к.е.н., доцент, Баранюк Х.О., аспірант ОНАХТ, м. Одеса	223
89.	ОСОБЛИВОСТІ ОРЕНДИ ДЕРЖАВНИХ ЦІЛІСНИХ МАЙНОВИХ КОМПЛЕКСІВ ВИНОРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ Ткачук Г.О., к.е.н., доцент ОНАХТ, м. Одеса	227
90.	ПРОБЛЕМИ ПРИДБАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ Ткачук Г.О., к.е.н., доцент, Євдосюк С.С., магістрант ОНАХТ, м. Одеса	229
91.	МАРКЕТИНГОВЫЕ АСПЕКТЫ ПРОДВИЖЕНИЯ ТУРИСТСКИХ УСЛУГ ЧЕРЕЗ СОЦИАЛЬНЫЕ СЕТИ Карчевская Е.Н., к.г.н., доцент, Лапицкая О.В., к.э.н., доцент Гомельский государственный технический университет им. П. О. Сухого	231
92.	ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА УКРАЇНИ Агєєва І. М., к.е.н., доцент, Ринкова А.А., магістрант, ОНАХТ, м. Одеса	233
93.	НАЦІОНАЛЬНА КУЛЬТУРА ТА ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ Ангелов Г. В., к.і.н., проф., Соловей А. О., к.і.н., доц., Кананихіна О. М., к.т.н., доцент, Ботіка Т. С., к.і.н., старший викладач, ОНАХТ, м. Одеса	235
94.	ВОЗРАСТАНИЕ РОЛИ ДУХОВНОЙ КУЛЬТУРЫ В СОВЕРШЕНСТВОВАНИИ ЧЕЛОВЕКА И ОБЩЕСТВА Ангелов Г. В., к.і.н., проф., ОНАХТ, Ханц Куртакад, Любберштедт, Швейцария	238
95.	СОЦІОГУМАНІТАРНА СТРАТЕГІЯ УПРАВЛІННЯ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ Ангелов Г.В., к.і.н., професор, Лар'яновський І.С., к.ф.н., ст. викладач, Алдабаєва Ю.С., ОНАХТ, м. Одеса	243
96.	ФОРМУВАННЯ ЦІНІСНО-ГУМАНІСТИЧНОГО ВЕКТОРА В СУЧАСНОМУ ІНЖИНІРИНГУ	247